

ENLIG ELLER SAMLEVENDE?

Vejledning til enlige, der modtager folkepension og førtidspension

HVAD VIL DET SIGE AT VÆRE ENLIG SOM MODTAGER AF FOLKEPENSION ELLER FØRTIDSPENSION?

Som modtager af sociale ydelser er det vigtigt, at du er opmærksom på dine rettigheder og dine pligter. I denne vejledning kan du læse om, hvilke særlige regler der gælder, når man modtager folke- eller førtidspension som enlig.

Der er ikke faste grænser for, hvornår en person er enlig eller samlevende. Vi lever på forskellig vis, og myndighederne skal altid lave en konkret vurdering af den enkelte borgers forhold. Efter loven betragtes en person som samlevende, når personen har *fælles husførelse* med en anden person, som det er muligt at indgå ægteskab med.

Langt de fleste mennesker er ikke i tvivl, om de er samlevende eller enlige. Som udgangspunkt er to personer, der lever sammen på fælles bopæl samlevende, mens to personer, der lever hver for sig, er enlige. I særlige tilfælde, kan to personer, der har samme bopæl, betragtes som enlige, mens to personer, der lever hver for sig, kan betragtes som samlevende. Det er særligt de sidste tilfælde, der giver anledning til tvivl.

Fælles husførelse og muligt at indgå ægteskab efter dansk ret

Man har fælles husførelse, når man samlet set har de samme økonomiske og praktiske fordele, som gifte og samlevende har ved at være to om at betale faste og løbende udgifter og ved at være to om at udføre det praktiske arbejde i hjemmet.

Om du er enlig eller samlevende afhænger altså af, hvor mange økonomiske og praktiske fordele du har ved at have et forhold til en anden person.

Udover at have fælles husførelse, skal man også - efter dansk ret - kunne indgå ægteskab med personen for at blive betragtet som samlevende. Det er nok, at det er *muligt*, at man kan indgå ægteskab med hinanden. Det gælder også, selvom det er to personer af samme køn.

Det betyder, at man godt kan blive betragtet som samlevende med en person, *uden* at man er kæreste med personen, eller har til hensigt at indgå ægteskab med personen.

Det betyder samtidig, at man ikke - i lovens forstand - kan være samlevende med sine børn, sin søster eller bror eller med sine forældre eller bedsteforældre. Det er fordi, ægteskab ikke må indgås mellem slægtninge i ret op- og nedstigende linje eller mellem søskende.

Hvad må du, når du modtager pension som enlig?

At modtage ydelser som enlig forhindrer dig ikke i at have et godt socialt liv med venner eller sammen med en kæreste.

Du kan sagtens have en kæreste eller en ven/veninde, som du eksempelvis overnatter eller spiser med en gang i mellem, som du går i biografen med, spiser ude sammen med, deltager i familiefester sammen med, fejrer højtider sammen med og evt. tager på ferier sammen med. Men modtager du ydelser som enlig, er det et krav, at I lever hver for sig og har adskilte økonomier.

Du må f.eks. også gerne modtage hjælp med praktiske opgaver, i en periode, hvor du er syg.

Du må gerne eje en bil, en båd eller et sommerhus sammen med en anden person, så længe i herudover lever hver for sig, har adskilt økonomi og dermed ikke deler en række andre faste udgifter.

Du må gerne dele bolig med en anden person, men det er en betingelse, at I lever meget adskilt både økonomisk og i forhold til det praktiske arbejde i hjemmet.

Du må gerne have fælles husførelse med dine børn, din søster eller bror eller med dine forældre eller bedsteforældre og samtidig have status som enlig.

KIRSTEN OG PETER ER ENLIGE

Kirsten og Peter er begge pensionister, og de har hver deres lejlighed. De har mødt hinanden i pensionistklubben og er blevet glade for at tilbringe tid sammen. Kirsten og Peter spiser sammen ca. tre-fire gange om ugen, og så mødes de også et par gange om ugen i pensionistklubben. De skiftes til at være hos enten den ene eller den anden, når de spiser sammen. Når de spiser hos Kirsten, er det hende, som betaler for maden og omvendt. Nogle gange overnatter de også sammen. De har også flere gange været på ferie sammen med pensionistklubben. De har betalt for rejsen til pensionistklubben hver for sig, men de skiftes til at betale mad for hinanden på rejsen.

Hvad må du ikke, når du modtager pension som enlig?

Du må ikke have fælles husførelse med en anden person. Det vil sige, at du ikke må have indrettet dig sådan, at du har de samme økonomiske og praktiske fordele som gifte og samlevende personer.

Selv om du ikke deler bolig med en anden person, kan du blive betragtet som samlevende med ham/hende, hvis du har fælles husførelse med personen.

Det vil sige, at der er grænser for, hvor mange faste og løbende udgifter du må deles om at betale med en anden person. Og der er grænser for, hvor meget praktisk arbejde i hjemmet personen må hjælpe dig med.

Faste udgifter er bl.a. udgifter til bolig, el, gas, vand, varme, forsikring, licens, telefon, internet og bil. Udgifter til dagligt forbrug er bl.a. udgifter til mad og andre daglig- eller husholdningsvarer, transport og benzin.

Praktisk arbejde i hjemmet er bl.a. at handle ind, lave mad, vaske tøj, gøre rent, ordne have mv.

Hvis du er i tvivl, om du har for sammenblandet økonomi eller får for meget praktisk hjælp, skal du kontakte Udbetaling Danmark eller din kommune. Læs mere nedenfor om din pligt til at oplyse om dine forhold og om ændringer i dine forhold.

HELLE ER IKKE ENLIG

Helle og Merethe bor sammen i en 4-værelses andelslejlighed. Helle er førtidspensionist, men Merethe arbejder stadig. Helle og Merethe er tidligere arbejdskolleger, og besluttede for et par år siden at flytte sammen. De har et værelse hver, og så har de en stue, en spisestue, køkken og toilet, som de deles om. Helle og Merethe er ikke kærestes, de har heller ikke fælles vennekreds og de tager ikke på ferier sammen. De ville gerne bo sammen, fordi de begge mente at det kunne være rart og praktisk. Både Helle og Merethe står på andelsbeviset, og de deles lige om alle faste udgifter, herunder lån, husleje, el, vand, varme, forsikringer og licens. De har også en fælles "mad- og husholdningskasse", som de lægger det samme beløb i hver måned. De bruger pengene til at handle ind for. Herudover har de fuldstændig adskilt økonomi. De skiftes til at lave mad, og de spiser stort set sammen hver dag. De deles også lige om rengøring og andet praktisk arbejde i hjemmet.

Hvem gør hvad? - Udbetaling Danmark eller kommunen?

Udbetaling Danmark udbetaler folke- og førtidspension og varmetillæg og kommunen udbetaler personligt tillæg og helbredstillæg. Det er de samme myndigheder, som træffer afgørelse om stop af ydelser og om eventuel tilbagebetaling.

Det er også disse myndigheder, som skal sørge for at indhente alle relevante oplysninger i din sag for derefter at træffe afgørelse, om du er berettiget til ydelser eller ej.

Kommunen og Udbetaling Danmark kan samarbejde om at indhente oplysninger i sager om folke- og førtidspension.

Hvis Udbetaling Danmark eller kommunen er i tvivl, om du har status af enlig eller samlevende, kan kommunen indkalde dig til en samtale. De kan også bede om et møde med den person, som de tror, at du muligvis lever sammen med.

DINE RETTIGHEDER

Udbetaling Danmark og kommunen har pligt til at fortælle dig, hvilke konkrete oplysninger du kan komme med for at dokumentere, at du er enlig. Udbetaling Danmark eller kommunen kan ikke pålægge dig at fremskaffe oplysninger, som det ikke er muligt for dig at skaffe, og du kan som udgangspunkt heller ikke forpligtes til at skulle betale for at skaffe oplysninger (eksempelvis bankudskrifter).

Samtaler med kommunen

Hvis kommunen eller Udbetaling Danmark er i tvivl, om du skal betragtes som enlig eller samlevende, kan kommunen indkalde dig til et møde.

Du kan vælge at have en anden person med til mødet hos kommunen. Det kan fx være, hvis du mener, at det kan være en støtte for dig.

Normalt vil kommunen udarbejde et skriftligt referat af den samtale, som du har deltaget i. Du vil efter mødet normalt have ret til at få et skriftligt referat af samtalen. På den måde kan du få rettet eventuelle fejl, hvis kommunen f.eks. har misforstået det, du har sagt på mødet. Husk, at det er vigtigt at få rettet op på fejl og misforståelser så tidligt som muligt, så Udbetaling Danmark eller kommunen har et korrekt grundlag at træffe afgørelse ud fra.

Det er helt afgørende, at myndighederne træffer afgørelse på et korrekt og fyldestgørende grundlag. Derfor er det vigtigt, at alle oplysninger i din sag er korrekte. Du skal f.eks. ikke skrive under på, at du ikke er enlig, hvis du er uenig i myndighedernes vurdering.

Du har krav på at en skriftlig afgørelse

Hvis Udbetaling Danmark eller kommunen ændrer eller stopper din ydelse, fordi du ikke er enlig længere eller ikke har været det i en periode, vil det være en afgørelse.

Afgørelsen fra kommunen eller Udbetaling Danmark skal være skriftlig og indeholde en begrundelse for myndighedens afgørelse om, at du anses for samlevende med en anden person.

I afgørelsen skal der efter omstændighederne tages stilling til dine argumenter i sagen. Udbetaling Danmark eller kommunen skal altså have undersøgt alle relevante forhold i sagen, som du har gjort opmærksom på.

Kommunen eller Udbetaling Danmark skal partshøre dig, inden de træffer en afgørelse, om du er enlig eller samlevende. Det betyder, at du får en rimelig frist til at komme med bemærkninger om oplysninger, som er indhentet.

Afgørelsen skal indeholde en vejledning om, hvem du kan klage til og om fremgangsmåden.

Hvis du klager over afgørelsen, og kommunen eller Udbetaling Danmark fastholder deres afgørelse, skal de sende klagen videre til den relevante ankemyndighed.

Hvis du skal betale ydelser tilbage

Hvis Udbetaling Danmark eller kommunen har truffet afgørelse om, at du skal betale ydelser tilbage, vil følgende informationer fremgå af afgørelsen:

- Fra hvilket tidspunkt du skal tilbagebetale ydelser fra, og hvorfor dette tidspunkt er afgørende.
- Hvorfor du ikke var berettiget til ydelser i hele perioden.
- Hvilke forhold du burde have oplyst om til Udbetaling Danmark eller kommunen og hvornår du burde have oplyst om forholdene.
- Hvorfor du burde have vidst, at du skulle oplyse om forholdene.

Det er ikke tilstrækkeligt at henvise til, at du årligt har underskrevet erklæringer om, at du er enlig, og at du derfor burde have vidst, at du ikke var enlig.

ANONYME ANMELDELSER

Somme tider sker det, at myndigheder modtager anonyme anmeldelser, hvor der stilles spørgsmålstegn ved, om en borger har ret til sociale ydelser.

Det sker, at Udbetaling Danmark eller kommunen bruger anonyme anmeldelser som anledning til at undersøge en sag nærmere, men en anonym anmeldelse kan ikke i sig selv udgøre et tilstrækkeligt grundlag for at træffe en afgørelse. Udbetaling Danmark eller kommunen oplyser dig om det, hvis der modtages en anonym anmeldelse.

UANMELDTE BESØG

Kommunen må ikke komme på uanmeldt besøg, medmindre det er umuligt at tilvejebringe de nødvendige oplysninger på anden måde. Hvis kommunen undtagelsesvist besøger dig uanmeldt, skal kommunen oplyse dig om, at kommunen ikke har ret til at foretage kontrolbesøg i din bolig. Kommunen må gerne besøge dig i dit hjem, hvis du har givet kommunen lov til det, og hvis I har lavet en klar aftale om, hvilket tidspunkt besøget skal foregå, og hvad besøget skal gå ud på.

OVERVÅGNING

Kommunen må ikke overvåge borgere systematisk. Kommunen må altså ikke jævnligt tage forbi din bopæl eller opholde sig ude foran din bopæl for at se, hvor ofte du har besøg.

Det sker, at Udbetaling Danmark eller kommunen noterer tilfældige relevante observationer på din sag, og observationerne kan bruges som anledning til at undersøge en sag nærmere. Kommunens sagsbehandler kan for eksempel notere, hvis han/hun ser dig handle ind sammen med en anden person eller ser en bil foran din lejlighed, som tilhører den person, han/hun tror, bor på din adresse.

FACEBOOK OG ANDRE SOCIALE MEDIER

Udbetaling Danmark eller kommunen må ikke indhente oplysninger fra lukkede profiler på Facebook eller andre sociale medier. Relevante oplysninger fra lukkede profiler må dog efter omstændighederne gerne bruges, hvis myndigheden uopfordret har modtaget kopi af oplysningerne fra en borger.

Udbetaling Danmark eller kommunen må gerne selv indhente relevante oplysninger fra Facebook eller andre sociale medier, når profilerne er offentlig tilgængelige.

DIN OPLYSNINGSPLIGT

Undgå krav om tilbagebetaling

Udbetaling Danmark og kommunen har pligt til skriftligt at oplyse dig om, hvilke typer af ændringer, der kan have betydning for, om du er berettiget til at modtage ydelser som enlig.

Hvis du overholder din oplysningspligt, kan kommunen eller Udbetaling Danmark som udgangspunkt ikke kræve ydelser tilbagebetalt.

Du skal oplyse om ændringer i dine forhold

Til brug for beregning af din pension skulle du oplyse om indkomst, samlivsforhold mv.

Hvis du er i tvivl, om du fik oplyst om alle relevante forhold i forbindelse med din ansøgning, skal du kontakte Udbetaling Danmark eller kommunen og beskrive dine forhold nærmere.

Hvis dine forhold ændrer sig, og ændringerne kan have betydning for, om du er enlig eller ej, skal du kontakte Udbetaling Danmark eller kommunen og oplyse om ændringerne i dine forhold.

Når du oplyser Udbetaling Danmark eller kommunen om dine forhold eller ændringer i dine forhold, skal myndighederne sørge for, at de relevante oplysninger kommer til at ligge på din sag.

Du har mulighed for at få aktindsigt i din sag. På den måde kan du se hvilke oplysninger, myndighederne har om dig, og om der er dokumentation for, at du har opfyldt din oplysningspligt.

MISTANKE OM SOCIALT BEDRAGERI

Myndighederne oplever desværre, at borgere bevidst snyder for at få en social ydelse eller en højere ydelse. Det kan efter omstændighederne være socialt bedrageri, som er strafbart.

Udbetaling Danmark eller kommunen kan melde en borger til politiet, når der er mistanke om, at borgeren har begået eller forsøgt at begå socialt bedrageri.

Din ret til ikke at udtale dig

Hvis der er konkret mistanke om, at du har forsøgt at begå eller begået socialt bedrageri, har du som udgangspunkt ikke pligt til at give Udbetaling Danmark eller kommunen oplysninger om det konkrete forhold.

Udbetaling Danmark eller kommunen skal vejlede dig om, at du ikke har pligt til at udtale dig om forholdet

Selvom du ikke har pligt til det, kan du godt vælge at give oplysninger om forholdet, hvis du selv vil.

Hvis du alligevel vælger at afgive oplysninger, vil de kunne indtages i en eventuel straffesag om socialt bedrageri. Det kan for eksempel være oplysninger om dine økonomiske forhold.

MERE INFORMATION

Ønsker du mere information om sociale ydelser for enlige, kan du læse mere på www.borger.dk. Her kan du også læse om de regler der gælder, hvis du bor i udlandet eller har tænkt dig at flytte til udlandet. Har du spørgsmål, kan du sende digital post til myndighederne via www.borger.dk.

Du har også mulighed for at ringe til din kommune eller Udbetaling Danmark.

Udbetaling Danmark, Pension: tlf.: 70 12 80 61.

UDGIVET AF SOCIAL- OG INTEGRATIONSMINISTERIET 2013

Denne publikation er en vejledning til, hvordan reglerne på området skal forstås. Publikationen er ikke et udtryk for en fuldstændig gennemgang af regler og praksis på området, men kan alene bruges som et led i at få en større forståelse af rettigheder og pligter inden for den sociale lovgivning. Man skal være opmærksom på, at det i konkrete sager er de til enhver tid gældende love og praksis, der er det gældende grundlag for sagsbehandlingen og afgørelser på området.

Denne publikation findes kun i en elektronisk udgave.

Layout: Michael Lund Grafisk Design

Foto: Colourbox

Social- og Integrationsministeriet

Holmens Kanal 22

1060 København K

Tlf.: 33 92 93 00

www.sm.dk